

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

Jože Drab
Andreja Tomšič Drab

IZBIRNI VODNIK

Najvišji vrhovi evropskih držav

JOŽE DRAB
ANDREJA TOMŠIČ DRAB

Najvišji vrhovi evropskih držav

UREDNIKA
Irena Mušič Habjan

UREDNIK PLANINSKE ZALOŽBE
Vladimir Habjan

LEKTORIRANJE
Vera Šeško

TEHNIČNI UREDNIK
Emil Pevec

ZEMLJEVIDI
Maj Drab

OBLIKOVNA ZASNOVA VODNIKA
Grupa Ee

OBLIKOVANJE IN PRELOM
Andreja Aljančič Povirk

TISK
Nonparel d. o. o. Škofja Loka

IZDALA IN ZALOŽILA
Planinska zveza Slovenije
Ob železnici 30a,
Si-1000 Ljubljana
www.pzs.si
info@pzs.si

EVIDENČNA ŠTEVILKA ZALOŽBE
527

ZA PLANINSKO ZVEZO SLOVENIJE
Jože Rovnan

NAKLADA
600

AVTORJI FOTOGRAFIJ

Berlič, Primož: str. 62
Drab, Jože: str. 22–23,
28, 40–41, 45, 49 sp., 50,
54, 55, 58, 59 zg., 63, 68,
72, 77, 95, 104, 111 zg., 111
sp., 123, 126, 127, 130–131,
134, 135, 136–137, 144,
161, 162–163, 166–167, 170,
174, 179 zg., 182–183, 188–
189, 194, 197, 198–199,
202–203, 210, 218, 219
zg., 219 sp., 223
Drab Tomšič, Andreja:
str. 17, 24, 25, 29 zg., 29
sp., 48, 66, 67, 73, 105,
121 zg., 140–141, 145, 148,
152–153, 156, 157, 160 sp.,
171 sp., 189 zg., 193 sp.,
204–205, 211, 212
Gričar, Klemen: str.
78–79, 101

Ibrišević, Romeo: str.
86–87
iStock: naslovnica
Jovanović, Iskra: str. 100
Klančar, Robert: str. 160
zg.
Mihelič, Zdenka: str. 76
Mušič Habjan, Irena:
str. 33
Navršnik, Blaž: str. 98–99
NP Mavrovo: str. 171 zg.
Ogrinec, Dejan:
fotografija na zavihku
Shutterstock: str. 8–9, 36,
59 sp., 69, 90–91, 94, 107,
114–115, 149, 175, 178–179,
193 zg., 214–215
Strgar, Peter: str. 184–185
Strmšek, Boris: str. 37,
117, 120 zg., 120 sp., 121
sp., 139
Trošt, Andrej: str. 32
Vujisić, Vlado: str. 49
zg., 51
Zajc, Sabina: str. 44,
82–83

Brez pisnega dovoljenja
Planinske zveze Slovenije
so prepovedani reprodu-
ciranje, distributiranje,
javna priobčitev, pre-
delava ali druga uporaba
tega avtorskega dela ali
njegovih delov v kakrš-
nem koli obsegu ali post-
opku, tudi fotokopiranje,
tiskanje ali shranitev v
elektronski obliki. Tako
ravnanje pomeni, razem
v primerih od 46. do 57.
člena Zakona o avtorskih
in sorodnih pravicah,
kršitev avtorske pravice.

OPOZORILO

Čeprav je eden osnovnih
ciljev planinskih vodnikov
povečati varnost obis-
kovalcev gora, pa avtor in
založba ne moreta sprejeti
odgovornosti za morebitno
nesrečo ali škodo, ki bi jo
utrpel uporabnik vodnika.
Na nevarnosti opozarjamo
pri vsakem opisu, vendar je
vsak opis vedno subjek-
tiven, poleg tega pa se
razmere na terenu lahko
spremenijo celo iz ure v uro.
Uporabnik se za turo odloči
sam in tudi tvega sam. Na
zelo zahtevnih poteh je
obvezno samovarovanje.
Manj večšim svetujemo
sprememstvo vodnika.

Kazalo

Predgovor	10
Uvod	11
Zasnova vodnika	13
ALBANIJA	20
Maja e Korabit	
ANDORA	26
Alt de Comapedrosa	
AVSTRIJA	30
Grossglockner	
BELGIJA	34
Signal de Botrange	
BELORUSIJA	38
Dzeržinska gora	
BOLGARIJA	42
Musala	
BOSNA IN HERCEGOVINA	46
Maglić	
CIPER	52
Olimpos	
ČEŠKA	56
Snežka	
ČRNA GORA	60
Zla Kolata	
DANSKA	64
Møllehøj	
ESTONIJA	68
Suur Munamägi	
FINSKA	70
Halti/Haldichokkka	
FRANCIJA	74
Mont Blanc	
GRČIJA	80
Mitikas/Mytikas	
HRVAŠKA	84
Sinjal/Dinara	

IRSKA	88
Carrauntoohil	
ISLANDIJA	92
Hvannadalshnúkur	
ITALIJA	96
Monte Bianco	
KOSOVO	102
Maja e Njeriut	
LATVIJA	106
Gaizinkalns	
LIHTENŠTAJN	108
Vorder Grauspitz	
LITVA	112
Aukštojas	
LUKSEMBURG	116
Kneiff	
MADŽARSKA	118
Kékes	
MALTA	122
Ta' Dmejrek	
MOLDAVIJA	124
Dealul Bălănești	
MONAKO	128
Chemin des Révoires	
NEMČIJA	132
Zugspitze	
NIZOZEMSKA	138
Vaalseberg	
NORVEŠKA	142
Galdhøpiggen	
POLJSKA	146
Rysy	
PORTUGALSKA	150
Serra da Estrela	
ROMUNIJA	154
Moldoveanu	

RUSIJA	158
Elbrus	
SAN MARINO	164
Monte Titano	
SEVERNA MAKEDONIJA	168
Golem Korab	
SEVERNI CIPER	172
Selvili Tepe	
SLOVAŠKA	176
Gerlachovský štít	
SLOVENIJA	180
Triglav	
SRBIJA	186
Midžor	
ŠPANIJA	190
Mulhacén	
ŠVEDSKA	194
Kebnekaise	
ŠVICA	200
Dufourspitze	
TURČIJA	206
Mahya Dagi	
UKRAJINA	208
Goverla	
VATIKAN	212
Vatikanski grič	
ZDRUŽENO KRALJESTVO	216
Ben Nevis	
Dodatek	220
Literatura	224

Fotografija na naslednjih straneh: Visoko nad Chamonixom se odpre veličasten pogled na očaka Alp. Z leve Aiguille des Grands Charmoz, 3445 m, začena verigo chamonških "igel", ki se nadaljuje nad ledenikom Nantillons z Aiguille de Blatière, 3522 m, in Aiguille du Plan, 3673 m. Greben, v katerem je poleg omenjenih še cela vrsta špic in ostric, se zaključuje z Aiguille du Midi, 3842 m. Levo in malo zadaj za njo se dviga Mont Blanc du Tacul, 4248 m, temu sledi Mont Maudit, 4468 m, nato pa snežni greben pripelje na vrh Mont Blanca, 4810 m. Desno se spušča greben Bosses, ki se zadnjič dvigne na snežni kopi Dôme du Goûter, 4304 m.

Predgovor

Najvišji vrhovi vedno privlačijo ljudi. Ne le gornike in ljubitelje gora, tudi povsem navadne ljudi, ki si morda zaželejo vsaj enkrat v življenju biti na najvišji točki nečesa. Seveda so to pogosto vrhovi držav.

Kar poglejmo, kakšna gneča je ob lepih poletnih dneh na našem Triglavu. Pa to ni nobena izjema. Podobno je na Mont Blancu, Grossglocknerju in drugod. Na Snežko, najvišji vrh Češke, so uvedli celo enosmerni režim poti – po eni poti se vzpenjaš, po drugi le sestopaš. Pri tem pa je zanimivo, da sta poti široki en meter in nezahtevni, kot npr. na naš Blegoš. Ali pa drug primer: za mladino iz glavnega mesta Belorusije Minska so zelo popularni nočni ljubezenski zmenki na najvišjem vrhu Belorusije, ki stoji v bližini. Seveda pa skoraj na vrh pripelje cesta.

Res so nekateri najvišji vrhovi evropskih držav zelo lahko dosegljivi, a se je za večino treba kar dobro potruditi. Nekaj jih je tudi zelo zahtevnih, tako po težavnosti, kot tudi po višini. Najvišji vrh Evrope Elbrus v Kavkazu je namreč visok kar 5642 metrov in mnogi imajo težave z višinsko boleznijo. Nekateri vrhovi (npr. islandski Hvannadalshnúkur) so podvrženi zahtevnim vremenskim razmeram (pogosto slabo vreme, močni vetrovi, sneženje je možno celo leto ...).

Srečamo se lahko tudi s težavo druge vrste – birokracijo. Najtežje nama je bilo priti na najnižji najvišji vrh – Vatikanski grič. V vatikanske vrtove sicer vodijo obiskovalce, a ne na najvišjo točko. Tja se lahko pride le s poznanstvi in priporočili. Pa še to le, če se takrat po vrtovih ne sprehaja papež.

Kljub temu velja, da se z dobro pripravo in kančkom sreče glede vremena da priti na vse. Želiva si, da vam ta vodnik pri tem pomaga. Slovenci radi potujemo in radi imamo gore. Zakaj ne bi turističnih potovanj popestrili še z vzponom na najvišjo točko obiskane države. Srečno.

Andreja Tomšič Drab in Jože Drab

Uvod

Dan se je le stežka spreminjal v noč, saj sonce kar ni hotelo za obzorje. Napadi komarjev so bili neusmiljeni. Popikana in utrujena sva se zatekla v najin šotor in legla k zaslužnemu počitku. Za nama je bila dolga tura na najvišji vrh Švedske. A nakopičeni adrenalin nama ni dal spati. Beseda je dala besedo in ker rada potujeva in rada zahajava v gore, sva sklenila, da obiščeva najvišje vrhove oziroma točke vseh evropskih držav. Nekaj sva jih že imela v žepu, drugi pa nama bodo izziv za prihodnja leta. Ideja izpod Kebnekaiseja se je udejnila v naslednjih sedmih letih. Prej ni šlo, saj sva bila omejena finančno in z dopustom. Poleg tega nisva želela zanemariti naših in zamejskih gora, kamor rada zahajava in tudi vodiva druge ljudi.

V vodniku je opisanih 46 vrhov vseh 48 držav, ki sestavljajo Evropo. Pri tem sva se omejila na mejo Evrope, ki poteka na Kavkazu in Uralu, po Severnem morju, Atlantskem oceanu, Sredozemskem morju in Črnem morju. Zakavkaške države (Armenija, Azerbajdžan, Gruzija in Južna Osetija) tako niso del Evrope. Prav tako nisva upoštevala čezmorskih ozemelj nekaterih evropskih držav (Velike Britanije, Nizozemske, Španije, Portugalske in Danske), ki imajo tam višje vrhove kot doma v Evropi. Seznamu sva dodala še najvišji vrh evropskega dela Turčije (država sicer spada pretežno v Azijo, v Evropi je je le 3 odstotke) in najvišji vrh Severnega Cipra, ki je že dolga leta samostojen, a ga razen Turčije ni priznala nobena druga država. Mont Blanc oz. Monte Bianco je mejna gora med Francijo in Italijo in zato najvišja točka obeh držav. Enako velja za vrh Maja e Korabit oz. Golem Korab, ki je najvišja točka tako Albanije kot Severne Makedonije. Na ti dve mejni gori sva opisala pot iz vsake države, katere najvišja gora to je. So pa tudi vrhovi, ki so na meji in so poti nanje primernejše iz sosednje države. Tako sva opisala pot na finski vrh iz Norveške in lihtenštajnski vrh iz Švice. Tudi na najvišji poljski vrh je lep pristop iz Slovaške. Na vrhove vodijo lahko številne poti, ki so različno težke. V vodniku sva opisala običajne pristope na vrhove, ki so ponavadi tudi najlažji, ne pa vedno. V nekaterih primerih sva kot alternativo v dodatku navedla tudi druge zanimive poti. Sestopi z vrhov lahko potekajo po istih ali po drugih poteh. Vsi opisani vrhovi so dosegljivi gornikom z ustreznim znanjem

in fizično sposobnostjo. Le v nekaj primerih je potrebno spremembo gorskega vodnika.

Vendar pa zgodba najvišjih vrhov Evrope nikoli ni dokončna. Nastajajo nove države in z njimi tudi njihovi najvišji vrhovi. Če bodo nekoč uresničene osamosvojitvene želje Škotske, bo na primer Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske dobilo nov najvišji vrh, saj trenutni, Ben Nevis, stoji na Škotskem. Podobno je s Katalonijo in Španijo.

Z razvojem merilnih tehnik se je povečala natančnost meritev višin. Tako je vrh Gjeravica do pred kratkim veljal za najvišji vrh Kosova, zdaj pa so izmerili, da je vrh Velika Rudoka oz. Maja e Njeriut za dva metra višji.

Tudi podnebne spremembe vplivajo na višine nekaterih vrhov. Na Norveškem je bil še do leta 1917 najvišji vrh Glittertind, takrat visok 2481 metrov. Ker je pokrit z večnim snegom, višina snežne odeje pa se mu je znižala, je tako ob zadnjih meritvah z 2465 metri postal za 4 metre nižji od zdaj najvišjega vrha Galdhøppigena.

Vse ture so opisane po enotnem konceptu. Bralec dobi najpomembnejše informacije, hkrati pa mu opis tudi vzbudi zanimanje za obisk posameznega vrha.

Zasnova vodnika

Na začetku vsakega poglavja je za zaporedno številko **ime države** po abecednem vrstnem redu in **ime najvišje točke** (večinoma je to vrh, v dveh primerih pa je le točka na pobočju in ni vrh). Priložena sta **uradna zastava države** in **skica ozemlja države** z vrisano lego najvišjega vrha ter glavnega mesta.

Ob strani so podani podatki o **nadmorski višini** vrha, **višini izhodišča** in **višinski razliki** med izhodiščem in vrhom. Pri tem sva upoštevala dejansko višino po poti in ne zgolj relativne višine med izhodiščem in vrhom. Višinska razlika je eden od kazalcev napora, ki ga bo treba vložiti v posamezen vzpon, zagotovo pa ni edini.

Lega vrha je podana z GPS-koordinatami GRS80 (WGS84).

Zahtevnost ture sestavljajo težavnost poti, napornost oz. dolžina poti in orientacijska zahtevnost.

Težavnost ture bralcu nakazuje, ali je vzponu dorasel sam ali bo moral poiskati spremembo gorskega vodnika ali pa se ture sploh ne bo lotil. Ocena težavnosti je lahko zelo subjektivna, zato sva najino oceno iz osebnih izkušenj poskušala uskladiti tudi s podatki iz literature in svetovnega spleta.

Napornost je odvisna od dolžine poti in višinske razlike ter izpostavljenosti vremenskim razmeram (soncu, vetru ...). Nekatere poti so povsem nenaporne, kjer se zaradi telesne dejavnosti ne bomo niti dobro preznojili, druge pa dolgotrajne in nas bo tura dodobra izčrpala.

Orientacijska zahtevnost je na označenih poteh nizka, težave pa so večje, če so poti slabo označene ali pa teh oznak sploh ni. Oznake za poti so zelo različne: od naših knafelčevih markacij, pa do različnih pik, črt in skalnih možicev. Zahtevnost se lahko v megli močno poveča. V vodniku so opisane tako poti, na katerih je nemogoče zaiti, kot takšne, kjer bomo poleg znanja morali imeti tudi nekaj sreče, da bomo sploh ujeli pravo smer in pot. Marsikje nam glede orientacije lahko svetujejo domačini. Ne zanašajte se preveč na GPS-naprave.

Stopnje zahtevnosti v vodniku so razvrščene v 5 stopenj, od enostavne (1) do najzahtevnejše (5). Pri slednji sta opisani tudi zahtevnosti plezanja I in II po lestvici UIAA.

1

ALBANIJA

NADMORSKA VIŠINA

2764 m

VIŠINA IZHODIŠČA

1250 m

VIŠINSKA RAZLIKA

1600 m

LEGA

Korab

GRS80 (WGS84):

N 41,7901

E 20,5464

IZHODIŠČE

Vas Radomire, parkirišče pri hotelu Radomire

Iz glavnega mesta Tirana pridemo po avtocesti do mesta Kukës, tam zavijemo na jug mimo Cerena, 1150 m, in nato zavijemo levo v dolino Kala e Dodës do vasi Radomirë. Zadnji del ceste je zelo slab in primeren le za vozila 4 x 4, a obljublja asfalt do leta 2021. Iz Tirane 185 km (3.30 h vožnje). Le malo krajša je pot iz Ohrida v Makedoniji – 124 km (slabe 3 h vožnje), vendar moramo vmes prečkati mejo.

GRS80 (WGS84):

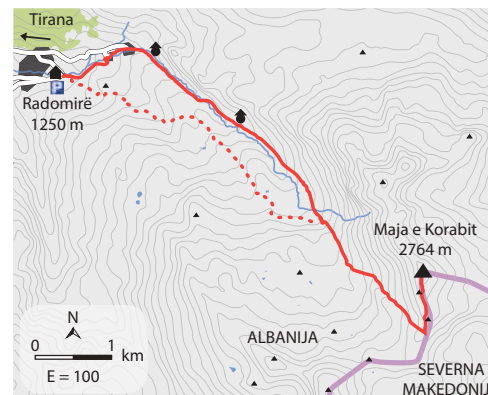
N 41,8141

E 20,4888

Maja e Korabit

Dolga leta je bila država praktično zaprta za obiskovalce. Nekako obstala je v času in le govorilo se je o njeni revščini, zaprtosti in zaostalosti za sodobnim svetom. Zato bo verjetno ta skriti biser med evropskimi državami še nekaj časa vzbujal mešane občutke med tistimi, ki se bodo odpravljali na potovanje v Albanijo. Če pa se bodo odločili za pot, bodo presenečeni nad prijaznimi ljudmi, urejenimi cestami in turističnimi točkami na eni strani ter po drugi strani nad bogato zgodovino in tudi divjino, kjer se bodo v tednu dni potovanja lahko pogovarjali le z ovcami in pastirji. Poleg vse bolj popularnih ciljev ob obali Jadranskega morja se Albanija odpira svetu tudi s svojimi vrhovi in planinskimi potmi. Na zahodu je ravninska dežela, na severu in vzhodu pa se požene v višino z gorovji Prokletije, Šar planina in Korab. Slednja sta blagih oblik, Prokletije, ki ležijo na tromeji med Kosovom, Črno goro in Albanijo, so bolj skalnate. Na njihov najvišji vrh Maja Jezercë (Jezerski vrh) je vsako leto julija iz albanske doline Valbona organiziran mednarodni vzpon. Leta 2010 se nas je na ta dan v družbi Albancev, Kosovcev in Črnogorcev na vrh

povzpelo tudi devet Slovencev. Zaradi zasnenežnih delov, ki so bili posledica dolge zime, je pot potekala drugače kot leto poprej. Domači vodniki so jo označevali kar sproti z rdečimi spreji. Ko je barve zmanjkalo, so pločevinko odvrgli v globel in nehali markirati ...

Korab je gora v gorovju Korab med Albanjo in Severno Makedonijo. V Albaniji ga imenujejo Korabit, v Severni Makedoniji pa Golem Korab (Veliki Korab). Korab je z albanske strani vedno bolj obiskan, še bolj pa bo, ko bo asfaltirana cesta do izhodišča v vasi Radomirë, ki je zdaj precej slaba. Vseeno poleti travne planjave nad vasjo in vse do najvišjega vrha obiskujejo turisti zaradi pohodništva in nabiranja zdravilnih zelišč, pozimi pa snežna pobočja postanejo raj za turne smučarje. V zadnjih letih so jih odkrili predvsem Francozi. Trenutno sta v vasi dva manjša »hotela«, Korabi in Radomirë, pot do vrha pa je solidno označena. Kljub precejšnji višinski razliki je Korab prijetna gora. Ob čudovitih razgledih kar nekako pozabiš na to, koliko vzpona je še pred teboj. Vseeno je potrebna pozornost,

ČAS HOJE

- Izhodišče–Maja e Korabit 5 h

- Sestop 3–4 h

Skupaj 8–9 h

ZAHTEVNOST: 2

Nezahtevna označena pot

Tura ni zahtevna, je pa dokaj dolga, srednje naporna. Pot je izpostavljena vetru in soncu. Zaradi pomanjkljivih markacij je ponekod nekoliko zahtevnejša orientacija. V megli vzpon ni priporočljiv.

OPREMA

Običajna oprema za visokogorje. Na poti ni pitne vode, zato jo moramo imeti dovolj s seboj. Zaradi izpostavljenosti soncu so nujni pokrivalo, sončna očala in krema za sončenje. Priporočljive so palice za odganjanje kač in psov na poti.

ZEMLJEVID

- Golem Korab–Maja e Korabit, Kleslo, 1 : 60.000

KOČE

Na poti ni planinskih koč, če ne štejemo pastirskih kolib. V vasi Radomirë lahko prenočimo v hotelu Radomirë ali v hiši Guest hause Korabi.

SEZONA

Od začetka junija do oktobra. V zgodnjem poletju so na poti možna snežišča. Priporočljiv obisk je v drugi polovici oktobra, ko na planinah ni več ovac in agresivnih psov šarplanincev, vreme pa je še vedno lepo in ne prevroče.

saj so oznake ponekod precej redke, obledele in včasih skrite v travi, poti in stečin pa je veliko. Prijazni pastirji s številnimi ovčjimi čredami in nepredvidljivimi psi ovčarji – šarplaninci od junija do septembra lahko še dodatno popestrijo turo, bolj miren vzpon bo zato oktobra, ko pa moramo računati tudi na krajši dan.

kadamski cesti z belo-rdečimi markacijami, ki pripelje z drugega konca vasi. Nadaljujemo desno po tej cesti. Kmalu pridemo do mostu čez potok, kjer je na začetku izrazita markacija s puščico, ki kaže v desno čez most. Prečimo potok in nadaljujemo vzpon desno mimo ovčjih staj. Pot se zmerno vzpenja in vodi v sotesko, na najugodnejšem mestu soteske spet preči potok ter se nadaljuje levo ob njem (orografsko desno).

Vzpon: S parkirišča gremo 15 metrov po cesti naprej, kjer nas smerna tabla nasproti hotela Korabi usmeri levo na pot z rurno-rdečimi markacijami. Kmalu prečimo potok in se zmerno dvigujemo venomer proti levi. Potrebna je pozornost, ker so markacije ponekod redkejšje in slabše vidne. Občasno prečimo nekaj potokov, gremo mimo kamnite staje (markacija je na steni) in se kmalu nato na višini 1400 metrov priključimo slabi ma-

Vzpenjamo se po skalno travnem terenu, včasih bolj včasih manj strmem, mimo nekaj ovčjih staj in proti terenu z balvani. Na naši desni nas spremlja potok in na drugi strani potoka strma travna pobočja, na levi pa se vzdigujejo pobočja proti grebenu skalnih vršacev. Prijetna, skoraj pravična pot med balvani se še prehitro konča in nekaj več opravka imamo spet z oznakami, ki jih moramo iskati med skalami, posejanimi v tra-